

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Sahibkarlığın və Bazar İqtisadiyyatının İnkişafına Yardım Fondu (SBİİYF) İsveçrə İnkişaf və Əməkdaşlıq Agentliyi

“Azərbaycanda inkişafı təşviq etmək üçün
müzakirə platforması” layihəsi

“Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış” İnkişaf
Konsepsiyasının

“**Vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı**” istiqaməti üzrə
Monitoring Hesabatının müzakirəsi

Zaur İbrahimli
«Konstitusiya» Araşdırmalar Fondu

“Azərbaycan 2020: gələcəyə VC ilə əlaqədar institusional baxış” İnkişaf Konsepsiyası tədbirlər

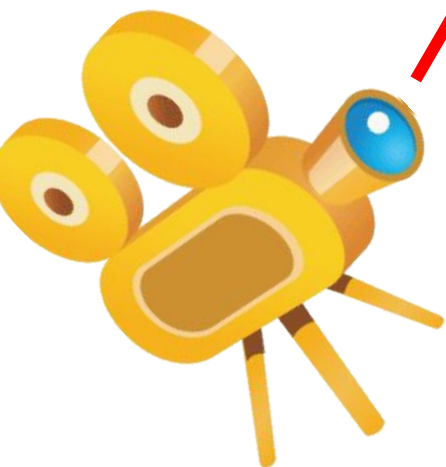
Vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı”

Dövlətin və özəl sektorun vətəndaş cəmiyyətinə dəstəyini gücləndirən yeni qanunvericilik aktlarının hazırlanıb qəbul edilməsi,

“QHT evləri”nin, tədris mərkəzlərinin yaradılması və digər məsələlər öz əksini tapacaqdır.

QHT-lərin layihə və proqramlarına maliyyə yardımının artırılması

artırılması

**Əgər taktiki baxımdan
yerinə yetirilə bilmirsə,
ən yaxşı Strateji plan da
faydasızdır.**

Ervin Rommel

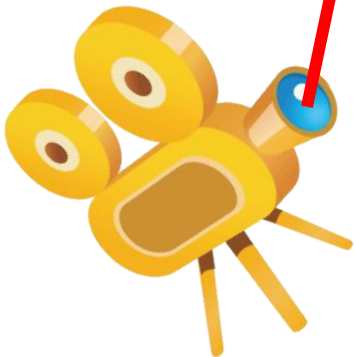

“Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyası VC dövlət arasında əməkdaşlıq məsələləri

Dövlətlə ictimai təşkilatlar arasında əməkdaşlıq mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi

Mühüm dövlət proqramlarının hazırlanması prosesinə QHT-lərin cəlb olunması, dövlət komissiyalarının işində onların yaxından iştirakı təmin edilməsi

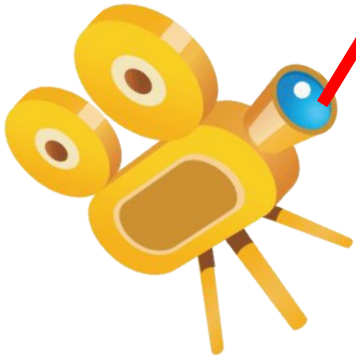
İctimai həyatın müxtəlif sahələrində mövcud olan problemlərin alternativ həlli yolları ilə bağlı QHT-lərin əsaslandırılmış təklifləri diqqət mərkəzində saxlanması

“Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyası **Milli donor sisteminin yaradılması**

Vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı üçün özəl sektorun donor fəaliyyətini stimullaşdırmaq və bu sahədə institusional səviyyəyə nail olmaq

Korporativ məsuliyyət üzrə strategiya və dövlət proqramları hazırlanması, qanunvericiliyə müvafiq dəyişikliklər edilməsi

Konsepsiyanın həyata keçirildiyi müddətdə vətəndaş cəmiyyəti təşəbbüslərinin nəzərə alınaraq tətbiq olunması dövlət orqanları ilə QHT-lər arasındakı qarşılıqlı münasibətləri daha da dərinləşdirəcək, regionlarda QHT-lərin sayı artacaq və maddi-texniki bazası gücləndiriləcəkdir.

Vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı üçün özəl sektorun donor fəaliyyətini stimullaşdırmaq və bu sahədə institusional səviyyəyə nail olmaq

Dövlətlə ictimai təşkilatlar arasında əməkdaşlıq mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi

Vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı”

Konsepsiyanın qəbul olunduğu zaman mövcud vəziyyət/ Müqayisəli təhlil/ 2012-ci il

Azərbaycanda insan hüquqları, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, iqtisadiyyat, sosial məsələlər, ekologiya, gender və digər sahələrə aid **2700-dən** artıq QHT dövlət qeydiyyatından keçib

2012-ci ildə qeydiyyatdan keçmiş VCT-lər 39.5 milyon manat (təxminən 50.6 milyon dollar) həcmində məbləği 1054 yerli və xarici qrantdan əldə edib.

Qrant verən təşkilatların on səkkizi yerli donorlardır, onlardan 10-u dövlət qurumlarıdır.

2012-ci ildə QHT Şurası VCT-lərə 2.03 milyon manat (təxminən 2.6 milyon dollar) ayırıb, 2011-ci ildə bu rəqəm 2.05 milyon manat olub.

**Konsepsiyanın qəbul olunduğu zaman
mövcud vəziyyət/ Müqayisəli təhlil/ 2012-ci il**

Albaniyada 1641 QHT qeydə alınıb.

Albaniyada VCT-yə Dəstək Agentliyi 1.225 mln dollar ayrılıb.
Qrantların orta dəyəri 18000 dollar təşkil edib.

Çexiyada 103735 qeyri-kommersiya təşkilatı qeydə alınıb

Çexiyada 850 milyon dollar dövlətdən qrant alıblar

Bolqarıstanda 35000 qeyri-kommersiya təşkilatı qeydə alınıb.
Hökumət VC Dəstək Strategiyası qəbul edib.

Korporativ donorlardan VC-yə ayrılan qrantın həcmi 7.8 mln avro təşkil edib. Fərdi ianələr isə 550 min avro təşkil edib.

**Konsepsiyanın qəbul olunduğu zaman
mövcud vəziyyət/ Müqayisəli təhlil/ 2012-ci il**

Estoniyada 300 qeyri-kommersiya təşkilatı qeydə alınıb
Milli VCT Fondu 1.8 mln avro grant ayırıb.
Dövlət büdcəsindən ayrılan grantlar 7 mln avro təşkil edib.
VCT-lərin də qatıla biləcəyi grant müsabiqələrinin ümumi
fondu 60 mln avro olub.

Belarusda 31 dekabr 2012-ci il tarixə olan məlumata görə 2477
QHT qeydə alınıb.

Gürcüstanda 17217 qeyri-kommersiya təşkilatı qeydə alınıb.
Dövlət büdcəsi hesabına 602600 dollar grant ayırılıb
Ədliyyə Nazirliyi 60260 dollar grant ayırıb.

Konsepsiyanın qəbul olunduğu zaman mövcud vəziyyət/ Müqayisəli təhlil/ 2012-ci il

ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi VCT Sabit İnkişaf İndeksi üzrə 2011-ci ili əhatə edən hesabatı:

VCT-lərin davamlılıq indeksi **4,7 bal olub**.

Azərbaycan QHT-ləri ölkədə son illərdə müşahidə olunan iqtisadi artımdan yararlanma bilməyiblər: “Korrupsiya Azərbaycan cəmiyyətində institutlaşaraq həm sosial, həm də iqtisadi inkişafa maneçilik törədir. Azərbaycanda QHT sektoru fəal olsa da, tam inkişaf etməyib. **Qeydə alınan QHT-lərin sayı 2725 olub**, bunların da əksəriyyəti ictimai birliklərdir. Cəmi 1350 QHT ötən il Maliyyə Nazirliyinə maliyyə hesabatı verib, bu isə o deməkdir ki, bütün qeydə alınmış QHT-lərdən yarısı fəaliyyət göstərir”.

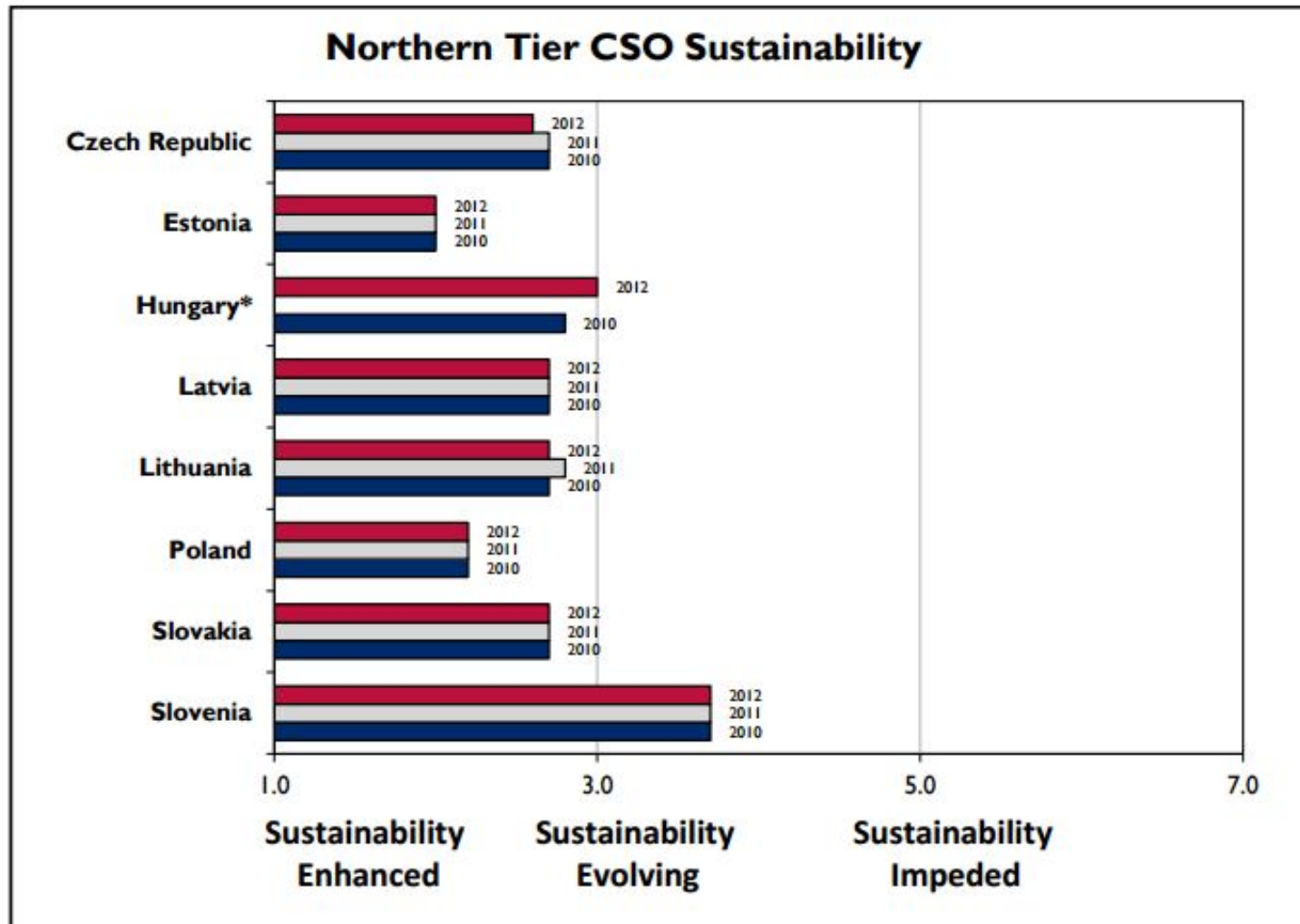
2009-cu ildə 162, 2010-cu ildə 124 QHT qeydə alındığı halda, 2011-ci ildə 106 QHT qeydə alınıb”.

QHT-lərin maliyyə imkanlarına gəlincə, hesabatı görə, Azərbaycanda qeyri-hökumət təşkilatları sektorunun 2011-cu il üçün qrant büdcəsi 29 milyon manat olub.

Bu məbləğin 2,05 milyon manatı dövlət büdcəsindən ayrılıb.

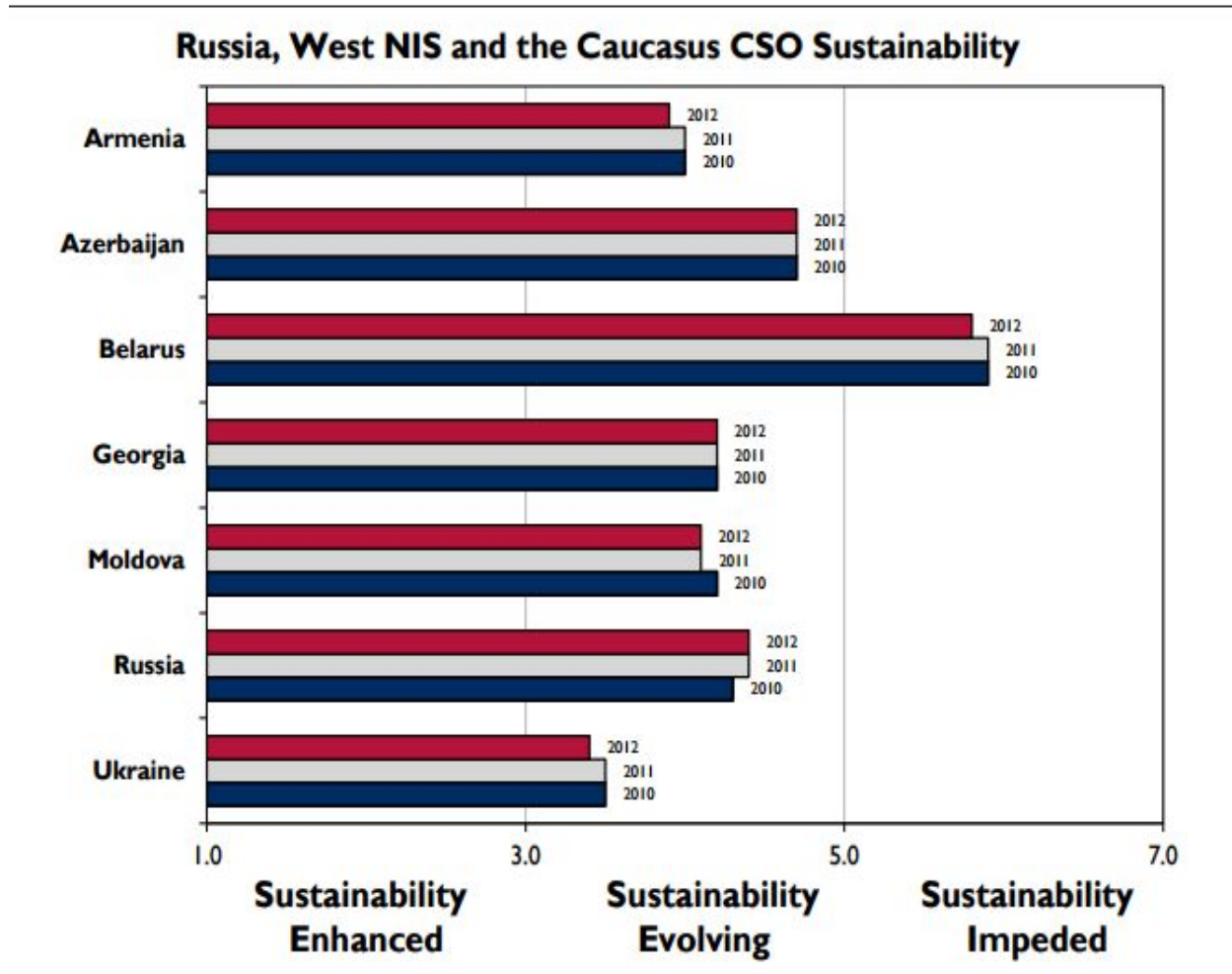
Konsepsiyanın qəbul olunduğu zaman mövcud vəziyyət/ Müqayisəli təhlil/ 2012-ci il

VCT sabit İnkişaf İndeksi

Konsepsiyanın qəbul olunduğu zaman mövcud vəziyyət/ Müqayisəli təhlil/ 2012-ci il

VCT sabit İnkişaf İndeksi

Strateji hədəf	Vəzifələr	Həyata keçirilən işlər
<p>“Vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı” hazırlanması</p>	<p>VCT-nin inkişafını stimullaşdıran, dövlətin və özəl sektorun vətəndaş cəmiyyətinə dəstəyini gücləndirən yeni qanunvericilik aktlarının hazırlanıb qəbul edilməsi</p>	<p>Proqram qəbul edilməyib.</p> <p>2014-cü il iyunun 1-dən “İctimai iştirakçılıq haqqında” qanun qüvvəyə minib.</p>
	<p>QHT-lərin layihə və proqramlarına maliyyə yardımının artırılması</p>	<p>2007-ci ildən fəaliyyətə başlayan AR Prezidenti yanında QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurası 2013 -2016-cı illərdə 1936 layihəyə 16967802 AZN grant vəsaiti ayırıb</p>
	<p>“QHT evləri”nin, tədris mərkəzlərinin yaradılması</p>	<p>Şəmkir, Mingəçevir, Qəbələ, Quba və Şirvanda QHT-lərin Resurs və Təlim Mərkəzləri yaradılıb</p>

Strateji hədəf	Vəzifələr	Görülmüş işlər
<p>Dövlətlə ictimai təşkilatlar arasında əməkdaşlıq mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi</p>	<p>İctimai həyatın müxtəlif sahələrində mövcud olan problemlərin alternativ həlli yolları ilə bağlı QHT-lərin əsaslandırılmış təklifləri diqqət mərkəzində saxlanması</p> <p>Mühüm dövlət proqramlarının hazırlanması prosesinə QHT-lərin cəlb olunması, dövlət komissiyalarının işində onların yaxından iştirakı təmin edilməsi.</p>	<p>8 mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı, iki yerli icra hakimiyyəti yanında İctimai Şuralar Fəaliyyət göstərir.</p> <p>Ali məktəblərdə İctimai Şuralar yaradılıb.</p> <p>09,09,2016 ildə Açıq Hökumət Platforması yaradılıb</p> <p>Milli Məclis və Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası arasında əməkdaşlıq haqqında anlaşma memorandumu imzalanıb</p> <p>Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası arasında birgə əməkdaşlıq haqqında anlaşma memorandumu imzalanıb</p> <p>VC-nin qismən də olsa dövlət proqramlarının, Fəaliyyət Planlarının və normativ-hüquqi aktların hazırlanması prosesinə cəlb olunması praktikasını təşəkkül tapıb.</p> <p>VC Dövlət Qulluğu Məcəlləsi, Açıq hökumətin təşviqinə dair 2016-2018-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı;</p> <p>Milli iqtisadiyyatın on iki əsas sektoru üzrə strateji yol xəritələrinin hazırlanması;</p> <p>“ASAN xidmət indeksi” üzrə qiymətləndirmə mexanizminin işlənməsinə cəlb olunublar.</p>
	<p>“QHT evləri”nin fədris mərkəzlərinin</p>	<p>Səmkir, Mingəçevir, Qəbələ, Quba və Sırvanda QHT-lərin</p>

Strateji hədəf	Vəzifələr	Görülmüş işlər
Vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı üçün özəl sektorun donor fəaliyyətini stimullaşdırmaq və bu sahədə institusional səviyyəyə nail olmaq	<p>Milli donor institutunun yaradılması korporativ sosial məsuliyyət mədəniyyətinin formalaşmasına, transmilli şirkətlərin, böyük biznes qurumlarının sosial sərmayə proqramlarının artmasına təkan verəcək.</p> <p>Korporativ məsuliyyət üzrə strategiya və dövlət proqramları hazırlanacaq, qanunvericiliyə müvafiq dəyişikliklər ediləcəkdir.</p>	<p>2011-ci ildə QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurası tərəfindən KSM haqqında qanun layihəsinin hazırlanmasında cəhd göstərilib</p> <p>2012-ci ildə KSM üzrə mövcud problemlərin aradan qaldırılması istiqamətində ilk sosial şirkətin-"KSM Azərbaycan"ın yaradılıb</p> <p>İqtisadi İnkişaf Nazirliyi və Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının əməkdaşlığı ilə təşkil olunmuş tədbirdə dünyanın qabaqcıl şirkətlərinin təcrübəsindən yararlanmaqla Azərbaycan şirkətləri üçün Korporativ Etika Məcəlləsi hazırlanıb</p>
		<p>30.12.2012-ci il tarixdə NK "Sosial xidmət sahəsində dövlət sifarişlərinin bələdiyyələrə, fiziki və hüquqi şəxslərə, o cümlədən qeyri-hökumət təşkilatlarına verilməsi Qaydası"nın təsdiq edib. 2016-cı ildə sosial sifarişlər əsasında QHT-lər tərəfindən 37 layihə maliyyələşdirilib.</p> <p>Ümumilikdə hal-hazırda Azərbaycanda korporativ məsuliyyət yetərinə inkişaf etməyib. Bu sahədə transmilli korporasiyaların fəaliyyəti üstünlük təşkil edir. Ekspertlərin gəldiyi nəticəyə əsasən, yerli şirkətlərin sosial fəaliyyət olaraq göstərdiyi xeyriyyəçilik tədbirləri KSM fəaliyyətinə aid edilə bilməz. Şirkətin KSM fəaliyyəti üçün strategiyaya sahib olması və hər hansı bir layihəyə məqsədyönlü şəkildə sərmayə qoyması lazımdır.</p>

2013-2014-cü illərdə QHT qanunvericiliyinə dəyişikliklər və VC üçün yaranmış problemlər

Milli Məclis 2013-cü il dekabrın 17-də vətəndaş cəmiyyətlərinin fəaliyyəti ilə bağlı “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında”, “Qeyri Hökumət Təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) haqqında”, “Qrant haqqında” qanunlara və “İnzibati Xətalər Məcəlləsi”nə 8 əlavə 50-dək düzəliş edib.

Əlavələrin 7-si cərimələrin artırılması, 1-i QHT-lərin fəaliyyətinin 1 il müddətinə dayandırılması ilə bağlıdır.

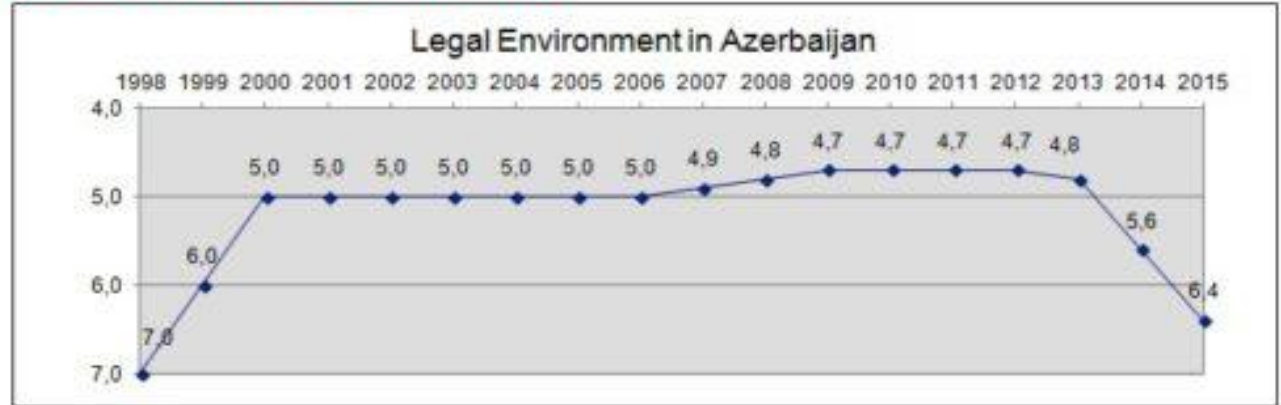
Bu dəyişikliklərdə hüquqi şəxslər üçün müəyyən edilən cərimələrin ümumi məbləği 8, fiziki şəxslər üçün isə 3 min AZN olub.

2014-cü ilin oktyabrında daha 4 dəyişiklik edilib. Amma bu dəyişikliklər təkcə QHT haqqında qanuna aid olmadı. Bu sektoru tənzimləyən 8 qanunvericiliyə dəyişikliklər edilib.

VC üçün yaranmış problemlər

- ✓ Xarici donordan grant almaq imkanları məhdudlaşdı
- ✓ VC-nin maliyyələşməsi imkanları azaldı
- ✓ VC-nin beynəlxalq əlaqələri zəiflədi
- ✓ III sektorun cəmiyyət həyatının bütün sahələrində rolu və ümumilikdə mövqeyi zəiflədi

LEGAL ENVIRONMENT: 6.4

FINANCIAL VIABILITY: 6.3

Mövcud vəziyyət

31 yanvar 2016-cı il tarixə olan məlumata görə Azərbaycanda Dövlət qeydiyyatına alınan qeyri-kommersiya təşkilatlarının ümumi sayı artaraq 4.300-ə çatıb.

Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən «Fərdi elektron pəncərə» sistemi yaradılıb

QHT-lərin fəaliyyətində praktik problemlər həll edilib

Xarici donorlar tərəfindən Azərbaycan Respublikasının ərazisində grantların verilməsi prosedurunda "bir pəncərə" prinsipinin tətbiqi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 21 oktyabr tarixli 1083 nömrəli Fərmanı imzalanıb.

Nazirlər Kabinetinin 11 yanvar 2017-ci il tarixli "Qrant müqavilələrinin (qərarlarının) qeydə alınması" və 24 yanvar 2017-ci il tarixli "Xarici donorlar tərəfindən Azərbaycan Respublikası ərazisində grant vermək hüququnun əldə edilməsi" Qaydalarında dəyişikliklər edilməsi barədə qərarları grant müqavilələrinin qeydiyyatına süni maneələr və bürokratiya yarada bilən bir çox tələbləri ləğv edir və qeydiyyat prosedurunun asanlaşdırır. Təqdim olunacaq sənədlərin dairəsi xeyli dərəcədə azaldılır. Bir sıra sənədlərin notarial qaydada təqdim edilməsi ləğv edilir. Qrant müqavilələrinin xidmət müqaviləsi kimi qeydiyyata alınması imkanları yaranır.

Mövcud vəziyyət

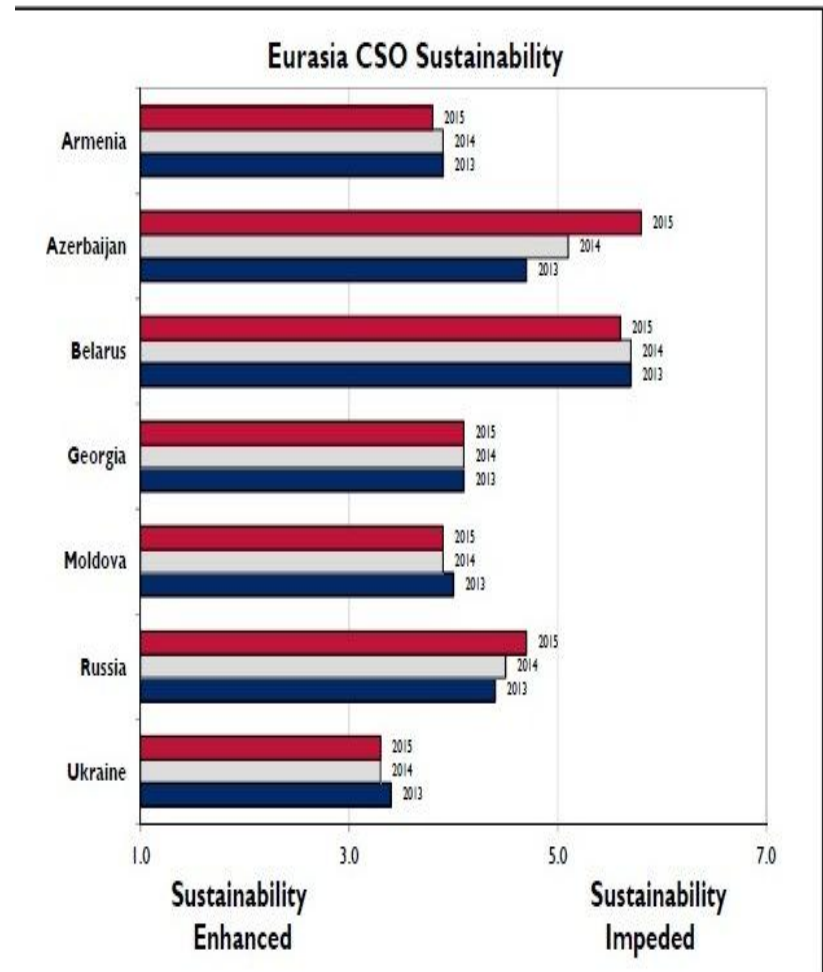
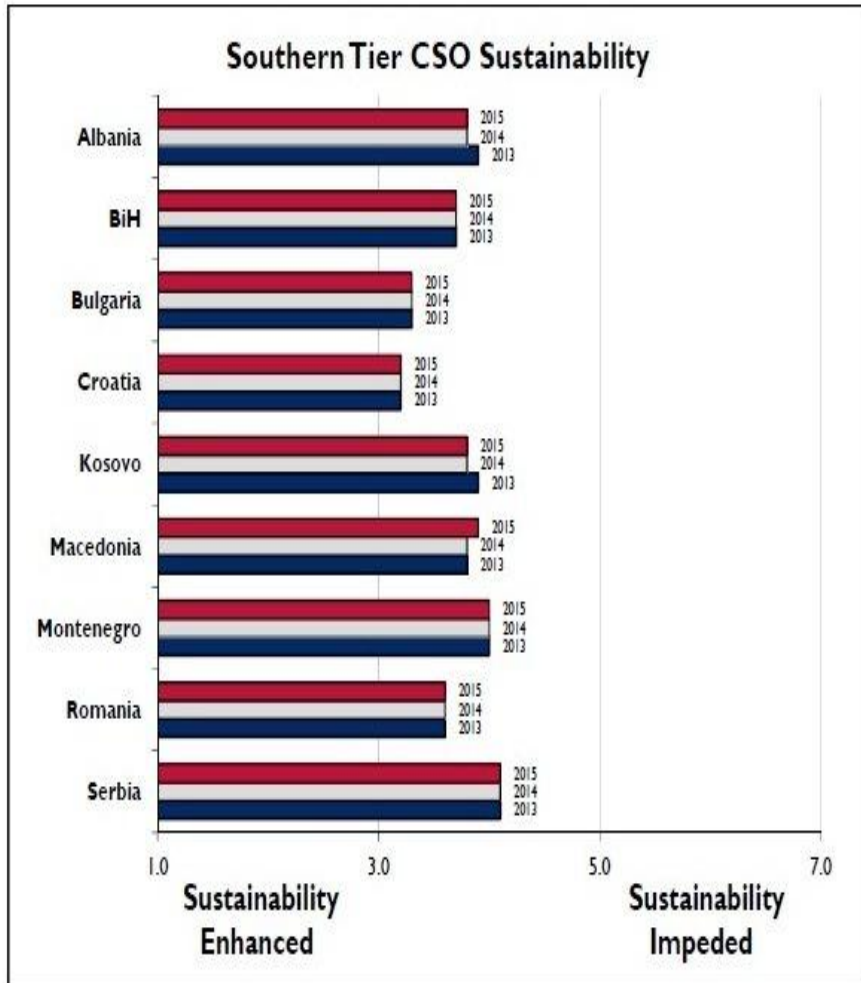
Eyni zamanda xarici donörlər tərəfindən grantların verilməsi proseduru xeyli sadələşdirilib. Təqdim olunmalı olan sənədlərin sayı azaldılıb. Müraciətə baxılması müddətləri 2 dəfəyədək azaldılıb. Grantın maliyyə-iqtisadi məqsədamüvafiqliyinə dair rəyin verilməsindən imtina üçün əsaslar dəqiqləşdirilib.

Ümumi dəyəri 1 milyon dollardan çox olan 2014-cü ildə imzalanmış grant müqavilələri qeydə alınıb.

2016-cı il ərsində Gənclər Fondu tərəfindən 2 grant müsabiqəsi təşkil olunub, ümumilikdə 1008 layihə maliyyələşdirilib. Onların reallaşdırılması üçün Fond tərəfindən **4 859 300 manat** vəsait ayrılıb

Fond 2011-15-ci illərdə 7 grant müsabiqəsi keçirib. Müsabiqələr zamanı Fonda müxtəlif layihələrlə bağlı 5080 müraciət daxil olub və onlardan 2333-ü müsbət cavab alıb. **Ümumilikdə, bu layihələrə 13.5 milyon manatdan artıq vəsait ayrılıb.**

Mövcud vəziyyət

2012 CSO SUSTAINABILITY INDEX SCORES

COUNTRY	Legal Environment	Organizational Capacity	Financial Viability	Advocacy	Service Provision	Infra-structure	Public Image	CSO Sustainability
EURASIA: Russia, West NIS, and Caucasus								
Armenia	3.9	3.8	5.2	3.4	3.9	3.4	4.0	3.9
Azerbaijan	4.7	4.5	5.5	4.6	4.6	4.4	4.7	4.7
Belarus	6.8	5.1	6.5	5.7	5.4	5.3	5.9	5.8
Georgia	3.3	4.2	5.0	4.2	4.1	4.3	4.0	4.2
Moldova	4.2	3.9	5.0	3.5	4.4	3.6	3.9	4.1
Russia	4.7	4.4	4.9	4.1	4.3	4.0	4.7	4.4
Ukraine	3.5	3.4	4.3	2.5	3.3	3.4	3.6	3.4

2015 CSO SUSTAINABILITY INDEX SCORES

COUNTRY	Legal Environment	Change	Organizational Capacity	Change	Financial Viability	Change	Advocacy	Change	Service Provision	Change	Infra-structure	Change	Public Image	Change	CSO Sustainability	Change
EURASIA																
Armenia	3.9	=	3.7	=	5.2	=	3.2	=	3.8	↑	3.2	↑	3.9	=	3.8	↑
Azerbaijan	6.4	↓	5.7	↓	6.3	↓	5.9	↓	5.0	↓	5.5	↓	5.7	↓	5.8	↓
Belarus	6.7	↑	4.9	↑	6.4	=	5.4	↑	5.2	↑	5.2	=	5.7	↑	5.6	↑
Georgia	3.3	=	4.3	=	5.0	=	3.9	=	4.1	=	4.3	=	3.8	=	4.1	=
Moldova	4.2	↓	3.7	=	4.7	↑	3.3	=	4.2	=	3.4	=	3.9	=	3.9	=
Russia	5.6	↓	4.5	↓	5.0	↓	4.6	↓	4.2	=	4.1	↓	5.0	↓	4.7	↓
Ukraine	3.4	=	3.3	=	4.2	=	2.1	↑	3.2	=	3.4	=	3.3	↑	3.3	=
<i>Average</i>	4.8	↓	4.3	↓	5.3	↓	4.1	↓	4.2	=	4.2	↓	4.5	↓	4.5	↓

Təkliflər/ Böhrandan normalşmaya doğru

Qarşılıqlı etimadsızlıq
əməkdaşlıq üçün yaxşı
əsasdır

İosif Stalin

- Hökumətlət VC-nin mövcud dialoq və əməkdaşlıq mexanizmlərinin inkişaf etdirilməsi
- **Açıq Hökumət Platformasının** açıq müzakirələr, dialoq və əməkdaşlıq üçün çox əlverişli format və müstəvi kimi potensialının gücləndirilməsi
- VCT-lərin fəaliyyətində şəffaflıq və hesabatlılığın artması, QHT-lərin ictimai reputasiyasının bərpası üçün təşəbbüslər **göstərilməsi/Etik standartlar/Apolitizasiya/Peşəkar dəyərlər/**
- QHT-lər tərəfindən VC inkişafı üçün inkişaf strategiyasının hazırlanması və hökumətlə müzakirəsi
- Könüllü hərəkətinin, KSM strategiyalarının inkişaf etdirilməsi, VC-lərin müxtəlif konslatinq xidmətləri göstərilməsi üzrə ixtisaslaşması
- Cəmiyyətin müxtəlif təbəqələri və birabaşa vətəndaş və fərdlərlə iş qurulması və bunun hesabına ölkə daxilində maliyyə resurslarının təmin edilməsi

Lache.nl

СПАСЕНИЕ УТОПАЮЩЕГО
дело рук самого утопающего